

ትምህርቲ ስነ-ዜጋን ስነ-ምግባርን

መፅሐፍ ተምሃራይ

7^ይ ክፍለ

ስንድእ:- ሚኒስተር ትምህርቲ ፌዴራላዊ ሪፐብሊክ ኢትዮጵያ

ትርጉም:- መስፍን ሃይለማርያም (ወዲ አባ)

ኤልያስ በዛብሀ

ፅፈት:- ተኸሊ ዕቋር

አስፋው ሓዱሽ

ፅፈት ምርግጋፅ:- ሓዱሽ ወ/ማሪያም

ሰለሞን በዩነ

ሮማን ግደይ

ክኢላታት ቁልፊ ከይዲ ስራሕ ምድላውን ትግበራን ስርዓተ ትምህርቲ

© ሚኒስትር ትምህርት ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ኢትዮጵያ

ቀዳማይ ሕታም 2003 ዓ.ም

መሰል ሕትመት ብሕጊ ሕልው እዩ

ሓታሚ

PITAMBRA BOOKS PVT.LTD

B-95 Industrial Area, Aijoli-Jhansi(U.P.) INDIA

Ph.: +91 510 2720106,2720107, Fax: +91 510 2720851

E-Mail: pitambra2001@gmail.com

አይ. ኤስ. ቢ. ኤን 978-99944-2-070-4

ምስግና

እዚ መፅሓፍ ተምሃራይ ፅሬቱ ሓልዩ ንክወፅእ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ኢትዮጵያ ካብ IDA፣ FTICF፣ ፊንላንድ፣ ልምዓት ተራድኦ ጣልያን ዘኔዘርላንድ፣ DFID ገንዘባዊ ሓገዝ ብምርካብ እዩ።

ስለዚ እዚ መፅሓፍ መምርሒ ንመምህር ሓዊሱ ተሓቲሙ ንክወፅእ ብቐጥታን ብተዘዋዋርን ዘወፊዩ ብዙሓት ውልቀሰባት፣ ጉጅለታትን ትካላትን ካልኦት ኣካላትን ክምስገኑ ይግባእ።

ሚኒስተር ትምህርቲ

አይትሕለፉኒ!

እዚ መፅሐፍ ብጥንቃቄ ንሓዞ

እዚ መፅሐፍ ንብረት ቤት ትምህርትኹም እዩ።
ከይቕደድ፣ ከይበላሾ ከይጠፍእ ብጥንቃቄ ሓዝዎ።
እዞም ዝስዕቡ ሓሳባት መፅሐፍኩም ብጥንቃቄ
ንምሓዝ ስለ ዝሕግዩኹም ኣንብብዎም።

1. መፅሐፍኩም ብላስቲክ፣ ጋዜጣ ወይ ብኻሊእ ገይርኩም ሸፍንዎ፤
2. መፅሐፍኩም ራህዲ ወይ ራሕሲ ኣብ ዘለዎን ዘይፅሩይን ኣይተቐምጡ፤
3. መፅሐፍኩም ክትጥቀሙሉ እንትትደልዩ ኣእዳውኩም ፅሩይ ምኃኑ ኣረጋግፁ፤
4. ኣብ ውሽጢ ኮነ ደጋዊ ሸፍን መፅሐፍኩም ብእርሳስ፣ እስክርቢቶ ኮነ ካሊእ ኣይትፅሓፉ። ኣብቲ መፅሐፍ ናይ ዘለው ሕቶታት መልሲ ኣብ ደፋትርኩም ፅሓፉ፤
5. ኣብ መፅሐፍኩም ከም ምልክት እትጥቀሙሉ ንእሽቶይ ወረቐት ወይ ፈትሊ መሳሊ ተጠቀሙ። እርሳስ፣ ስክርቢቶ፣ ደፋትር፣ መፅሐፍ ዝመሳሰሉ ከም ምልክት ኣይትጠቐሙ። መሕቕፊ ደፋትርውን ኣይትግበሩዎ፤
6. ዝኾነ ስእሊ ካብ ውሽጢ መፅሐፍኩም ቀዲድኩም ኣይተውፅኡ፣ ነውሪ እዩ፤
7. ካብ መፅሐፍኩም ዝኾነ ገፅ እንተተቐዲዱ ብፕላስቲክ ወይ ብኻሊእ መጣበቂ ፀግንዎ፤
8. መፅሐፍኩም ናብ ቦርሳኹም እንተተኣእትው ብጥንቃቄ ይኹን፤
9. መፅሐፍኩም ክትወሓሓሱ እንተለኹም ብጥንቃቄ ተቐባበሉ፤
10. ሓዱሽ መፅሐፍ ንፈለግ ግዘ እንትትጥቀሙ በቲ ድሕሪት ገፁ ኣቐምጡዎ። ውሑዳት ገፃት ኣፍኩስ እናበልኩም ግልፅዎ እቲ ጠርዙ ፍንፅሕ ከይብል። ደጋዊ ሸፍን ግልፅ ኣቢልኩም ንድሕሪት ዕኹልል ኣቢልኩም ኣይትሓዝዎ ከይፈንጨል፤
11. እዚ መፅሐፍ ብድሕራኹም ዝመፁ ኣሕዋትኩም ክጥቀሙሉ እዮም ልቢ በሉ።

ትሕዝቶ ሰደቻ

ምዕራፍ

ገፅ

1. ምዕራፍ 1. ስርዓት ዴሞክራሲ-----	1
1.1. መትከላት ስርዓት ዴሞክራሲ-----	1
1.2. ሰብአውን ዴሞክራሲውን መሰላት-----	8
1.3. ምክክራዊ ፍልልይ-----	13
1.4. ተግባራት መንግስቲ-----	16
1.5. ኣካላት ስልጣን ፌዴራላዊ ዴሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ መንግስቲ ኢትዮጵያ -----	19
1.6. ርክብ ወፃኢ ኢትዮጵያ -----	22
መጠቻለሊ ምዕራፍ -----	24
2. ምዕራፍ 2. ልዕልነት ሕገ -----	28
2.1. ሕገ መንግስቲ -----	28
2.2. ስነ ምግባር -----	33
2.3. ደረት ስልጣን -----	35
2.4. ምስጢር -----	37
2.5. ግዕዝይና -----	41
መጠቻለሊ ምዕራፍ -----	45
3. ምዕራፍ 3. ማዕርነት -----	50
3.1. መሰል ማዕርነትን ማዕረ ተረባሕነትን -----	50
3.2. ኣድላይነት ምክባር ማዕርነት ቋንቋ፣ ሃይማኖትን ካልኣት ባህላዊ መግለጫት ብሄር፣ ብሄረሰባትን ህዝብታትን -----	55
3.3. ማዕርነት ፆታ -----	56
3.4. መሰል ጉዳኣት ኣካል -----	61
3.5. ረብሓ ምክባር ማዕርነት ሃይማኖት -----	64

መጠቻለሊ ምዕራፍ -----	67
4. ምዕራፍ 4. ፍትሐውነት -----	71
4.1. ካብ ኣድልዎ ዝፀረየን ፍትሓዊ ኣሰራርሓ ምህላው -----	71
4.2. ኣድላዊ ኣሰራርሓታት ዘስዕብዎም ፀገማት -----	75
4.3. ግልጋሎት ውሃብቲ ማሕበራዊ ትካላት -----	78
4.4. ቡብብርኩ ዝርከቡ ኣካላት ፍትሒ -----	80
4.5. መሰል እንትግሃስን ፍትሒ እንትጓደልን ክውሰዱ ዝግብኡም ስጉምታታት -----	83
4.6. ግብሪ -----	86
መጠቻለሊ ምዕራፍ -----	90
5. ምዕራፍ 5. ፍቕሪ ሃገር -----	94
5.1. ፍቕሪ ሃገር -----	94
5.2. መዕነውትን ጎዳኢትን ተግባራት -----	97
5.3. ፖሊስን ስትራቴጂን ልምዓት -----	100
5.4. ዜግነት -----	106
5.5. ሃገራዊ ሰንደቕ ዕላማ ኢትዮጵያ -----	109
መጠቻለሊ ምዕራፍ -----	113
6. ምዕራፍ 6. ስምዒት ሓላፍነት -----	117
6.1. ምፍፃም ሓላፍነት -----	117
6.2. ቃል ኪዳን -----	121
6.3. ሃፍትታት ተፈጥሮን ታሪካዊ ሓድግታትን -----	124
6.4. ኤች.ኣይ.ቪ/ኤድስ -----	126
መጠቻለሊ ምዕራፍ -----	129

7. ምዕራፍ 7. ሀርኩት ባህሊ ስራ -----	133
7.1. ምዕባይ ሀርኩት ባህሊ ስራ-ሕ -----	133
7.2. ክይሰራሕኻ ምንባር -----	141
7.3. ክእለትን ሙያዊ ስነ ምግባርን -----	146
መጠቻለሊ ምዕራፍ -----	149
8. ምዕራፍ 8. ዓርስኻ ምክክል -----	153
8.1. ባህሊ ዓርስ ምክክል ምዕባይ -----	153
8.2. ንዝበለፀ ውፅኢት ስራሕ ክብሪ ምሃብ -----	158
8.3. ዓርስ እምነት -----	162
መጠቻለሊ ምዕራፍ -----	166
9. ምዕራፍ 9. ባህሊ ምዕቋር -----	169
9.1. ዓይነታት ምዕቋር -----	169
9.2. ባህሊ ምዕቋር -----	178
9.3. ብትልሚ ምምራሕ -----	181
መጠቻለሊ ምዕራፍ -----	188
10. ምዕራፍ 10. ንጡፍ ተሳትፎ ህዝቢ -----	192
10.1. ኣብ ካብባያዊ ዋኒናት ንጡፍ ተሳትፎ ምግባር -----	192
10.2. ተግባራት ማሕበራት ሲቪክ -----	201
መጠቻለሊ ምዕራፍ -----	205
11. ምዕራፍ 11. ኣለሻ ፍልጠት -----	209
11.1. ፍልጠት -----	209
11.2. ኣድላይነት መረዳኢታ -----	214
11.3. ድሑራት ኣተሓሳስባታትን ትምክሕተኛ ኣበሃህላታትን -----	218
11.4. ዝተፈላለዩ መጻሕፍቲ ምንባብ -----	222
መጠቻለሊ ምዕራፍ -----	227